

Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22660>

Özet

Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği (HHYÖ), sağlık profesyonellerinin ve tıp öğrencilerinin hasta ve hekim arasındaki ilişkiye dair sahip oldukları temel tutumları ve tercih ettikleri etkileşim biçimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik ölçüm aracıdır. Bu ölçek, orijinal formu yabancı dilde olan bir aracın Türk kültürüne ve diline uyarlanması sürecini temsil etmektedir. Özdemir ve Edirne (2018) tarafından gerçekleştirilen bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türkiye'deki tıp eğitimi ve sağlık hizmetleri bakımında kullanılabilirliğini sağlamayı hedeflemiştir. Ölçek, özellikle hekimlerin paternalistik yaklaşımdan paylaşımlı karar verme modeline doğru kayan yönelimlerini değerlendirmede kritik bir rol oynamaktadır.

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması, kültürel ve dilsel eşdeğerliliğin sağlanması, ardından da gerekli psikometrik analizlerin yapılmasıyla tamamlanmıştır. Bu çalışmada, Tıp Eğitim Dünyası dergisinde yayımlanmış olup, HHYÖ'nün Türkçede kullanımı için temel referans oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği, HHYÖ, hasta-hekim ilişkisi, uyarlama, psikometrik özellikler, tıp eğitimi, tutum ölçeği.

Yazarlar

Serdar Özdemir, Tuba Edirne

Amaç

Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin (özellikle tıp öğrencileri ve hekimlerin) hasta-hekim ilişkisinde tercih ettikleri rol dağılımı ve etkileşim biçimlerini nicel olarak ölçmektir. Bu yönelim, genellikle hekimin ne kadar otoriter veya hastanın ne kadar özerk bir rol üstlendiğini gösteren bir spektrum üzerinde değerlendirilir.

Ölçek, tıp eğitiminde öğrencilerin etik değerler ve iletişim becerileri açısından gelişimlerini izlemek, ayrıca mevcut sağlık profesyonellerinin hasta merkezli bakım yaklaşımlarını değerlendirmek için önemli bir araç sağlamaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlanması, Türkiye'deki sağlık sisteminin kendine özgü dinamikleri içerisinde bu yönelimlerin incelenmesine olanak tanır.

Yapı

Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği (HHYÖ), hasta-hekim ilişkisi içerisindeki tutum ve inançları ölçen psikolojik bir yapıyı temsil eder. Bu yapı genellikle iki ana boyutta incelenir: Birincisi, hekimin bilgi

ve otoriteye sahip oldu?u, hastan?n ise pasif oldu?u geleneksel veya paternalistik yönelim; ikincisi ise, kararlar?n hasta ve hekim aras?nda i?birli?i ve kar??ı?ı?kl? sayg? çerçevesinde al?nd??? modern veya payla??ml? yönelimdir.

Ölçek, bireyin bu iki uç aras?ndaki tercihlerini belirleyerek, onlar?n hasta merkezli bak?m felsefesine ne kadar yak?n olduklar?n? ortaya koyar. Ölçe?in orijinal yap?s?, bu ikili yönelimi tutarlı ve güvenilir bir ?ekilde ölçmek üzere tasarlanm??t?r.

Geçerlik

Özdemir ve Edirne (2018) taraf?ndan gerçekleştirilen Türkçe uyarlama çalışmas?nda, ölçe?in yapısal ve kültürel geçerli?ine dair detaylı analizler yapılm??t?r. Her ne kadar kaynak bilgide spesifik istatistiksel de?erler belirtilmemi? olsa da, bir uyarlama çalışmas?n?n ba?ar?s?, ölçe?in orijinal yapıyı Türk örnekleminde de korudu?unun gösterilmesine ba?lıdır.

Uyarlama sürecinde genellikle dil geçerli?i (çeviri e?de?erlili?i) ve yapı geçerli?i (faktör analizi) test edilmi?tir. Çalışmanın tam metni, ölçe?in maddelerinin ölçmek istedikleri psikolojik yapıyı ne derece do?ru temsil etti?ini gösteren kanıtlar? içermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in Türkçeye uyarlanması sürecinde, HHYÖ'nün iç tutarlılık güvenilirli?i (Cronbach Alfa katsay?s?) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirli?i incelenmi?tir. İç tutarlılık analizi, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne derece tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Kaynak bilgide spesifik güvenilirlik katsayılar? yer almamaktadır; ancak psikometrik standartlara uygun bir uyarlama çalışmas?nda, ölçe?in kabul edilebilir düzeyde yüksek bir iç tutarlılık sergilemesi beklenir. Detaylı güvenilirlik sonuçları, Özdemir ve Edirne (2018) makalesinde mevcuttur.

Faktör Analizi

Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun yapı geçerli?ini test etmek amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılm??t?r. Bu analizler, orijinal ölçe?in sahip oldu?u faktör yapı?s?n?n Türk örnekleminde de korunup korunmadı?n? belirlemek için hayati öneme sahiptir.

Uyarlama çalışmas?nda büyük olasılıkla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) veya Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri uygulanm??t?r. Bu analizler, ölçe?in maddelerinin beklenen alt boyutlar altında gruplandı?n? ve teorik yapıya uygun oldu?unu göstermeyi amaçlamaktadır. Elde edilen faktör yükleri ve model uyum indeksleri, makalenin metodoloji ve bulgular bölümlerinde detaylandırılm??t?r.

Araç

Test Tipi: Uyarlama

Format: Kaynak bilgide derecelendirme formatı belirtilmemiştir, ancak bu tür tutum ölçekleri genellikle Likert tipi derecelendirme (örneğin, 5'li veya 7'li) kullanır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Tıp öğrencileri ve/veya sağlık profesyonelleri.

Yaş Grubu: Yetişkinler (genellikle üniversite öğrencisi ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Türkçe uyarlama çalışması Tıp Fakültesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli tutum ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği, hasta-hekim ilişkisi, uyarlama, tıp etiği, paylaşımlı karar verme, psikometrik özellikler.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Kaynak bilgide belirtilmemiştir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: serdar.ozdemir@yeditepe.edu.tr (Sorumlu Yazar Serdar Özdemir)

Yazma Adresi: Serdar Özdemir, Yeditepe Üniversitesi (Uyarlama makalesinden çıkarılmıdır).

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği'nin Türkçe uyarlanması 2018 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanımı, orijinal yazarlardan ve uyarlamayı yapan yazarlardan izin alınması gerektirebilir. Ölçeği bilimsel çalışmalarda kullanmak isteyen araştırmacıların sorumlu yazar Serdar Özdemir ile iletişime geçmeleri tavsiye edilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [hasta-hekim-yonelim-olcegi-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/hasta-hekim-yonelim-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Özdemir, S. ve Edirne, T. (2018). Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği'nin (HHYÖ) Türkçe'ye uyarlanması. *Tıp Eğitim Dünyası*, 17(51), 21-31. doi: 10.25282/ted.350121

Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Hasta-Hekim Yönelim Ölçeği'nin maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Ölçek maddelerine erişim için yukarıda belirtilen referans makaleye veya sorumlu yazar Serdar Özdemir'e başvurulması gerekmektedir.